

گزارش رصد فرهنگی (۵۴)

نگرش جوانان جهان عرب

گزارش «نگرش جوانان جهان عرب؛ براساس جدیدترین داده‌های منطقه‌ای» در مهرماه ۱۴۰۲ تدوین و منتشر شده است.

باتوجه به اهمیت بالای جهان عرب نزد جمهوری اسلامی به دلیل اشتراکات مذهبی، منافع و فرصت‌های سیاسی، امنیتی، فرهنگی و اقتصادی و همچنین سرمایه‌گذاری ویژه دشمنان ایران اسلامی برای تخریب چهره نظام نزد مردم و افکار عمومی جهان عرب، نیاز است شناخت جامعی از طرز تفکر ایشان درباره عرصه‌های مختلف حیات اجتماعی شکل گیرد. یکی از اثرگذارترین و پرجمعیت‌ترین طبقه در میان صف جهان عرب، جوانان هستند. در بسیاری از کشورهای جهان عرب، خاصه کشورهای حاشیه خلیج فارس، جوانان به واسطه فرصت‌هایی کشور در اختیارشان قرار داده است، به رشد دانشی و تکنیکی قابل‌توجهی دست یافته‌اند و همین امر موجب حرکت کشور در مسیر رشد و شکوفایی شده است. در همین زمان در برخی از کشورهای عربی دیگر، جوانان عرصه را به دلیل شرایط زیرساختی و همین‌طور ساختار سیاسی حاکم بر کشور بر خود تنگ می‌بینند و راهی جز مهاجرت را نمی‌شناسند. علی‌رغم گذشت ۴۵ سال از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و مراودات بسیار ما با کشورهای منطقه و خاصه جهان عرب، اما همچنان هاله‌ای از ابهام بر روابط میان طرفین چه در سطح حاکمیت و چه در سطح تعاملات مردمی سایه افکنده است. بنابراین شرایط موجود راهی جز شناخت واقعیت میدان جهان عرب در برابر ما نگذاشته است.

سال‌هاست که مراکز افکارسنجی مختلفی در جهان عرب به منظور بازتاب واقعیت فکر عربی به جهان پیرامون تلاش می‌کنند. یکی از این مراکز که از سال ۲۰۰۸ به صورت ویژه در حوزه افکارسنجی جوانان جهان عرب فعالیت دارد، به تازگی نتایج پانزدهمین افکارسنجی خود را منتشر کرده است. این پروژه در بازه ۲۷ مارس تا ۱۲ آوریل ۲۰۲۳ با نمونه آماری ۳۶۰۰ نفر در ۱۸ کشور عربی صورت پذیرفته است. در مقدمه گزارش حوادثی که از سپتامبر ۲۰۲۲، یعنی زمان انتشار نسخه چهاردهم از گزارش مرکز اصداء، تا بازه انجام این پروژه در جهان عرب و اسلام رخ داده را فهرست کرده است.

اکتبر ۲۰۲۲: افزایش درگیری‌های داخلی سودان و کشته شدن ۲۰۰ نفر؛

نوامبر ۲۰۲۲: افزایش دامنه تنش‌های مدنی و اعتراضات ضدحکومتی در ایران پس از مرگ مهسا امینی؛

دسامبر ۲۰۲۲: جام جهانی فوتبال ۲۰۲۲؛

ژانویه ۲۰۲۳: حملات هوایی رژیم صهیونیستی بر اردوگاه جنین و وخامت در میدان نبرد فلسطین و اسرائیل؛

فوریه ۲۰۲۳: وقوع زلزله مخرب در ترکیه و سوریه و تلاش‌های منطقه برای ترمیم این دو کشور؛

مارس ۲۰۲۳: اعزام اولین فضاورد عربی، سلطان النیادی به ایستگاه فضایی بین‌المللی.

به نظر می‌رسد ذکر این رخدادها در مقدمه گزارش به منظور نشان دادن اختلاف آمارهایی است که بعضاً کاهش یا افزایش آن نسبت به سال قبل، غیرمنطقی می‌نماید؛ اما با در نظر گرفتن حوادث مذکور، می‌توان برای آن توجیهی پیدا کرد.

گزارشی که اکنون در دست دارید، بر پایه گزارش مرکز افکارسنجی اصداء به منظور بازتاب دیدگاه مردم جهان عرب به صورت عام و جوانان آن به صورت خاص، تهیه شده است و لیکن فقط به داده‌های این مرکز بسنده نشده است و برای غنای هرچه بیشتر، تلاش شده تا از نتایج افکارسنجی سایر مراکز پژوهشی و اندیشکده‌ای معتبر جهان عرب نیز استفاده شود. این مراکز در خلال ارجاعات درون‌متنی گزارش به صورت مختصر در متن یا پاورقی، معرفی شده‌اند.

براساس میزان اهمیت محورهای بحث شده در گزارش مرکز اصداء و سایر مراکز افکارسنجی عربی، داده‌های بررسی‌شده در دو حوزه مسائل سیاسی و فرهنگی طبقه‌بندی و تعمیق شده‌اند. براین اساس گزارش پیش‌رو دو بخش خواهد داشت. طبیعی است که جای خالی حوزه‌های مهم دیگری چون آسیب‌های اجتماعی، رفتار اقتصادی و ... در این گزارش به خوبی حس شود؛ اما با توجه به تفاوت محتویات گزارش‌های بررسی‌شده و همچنین اعتبار کمتر اتکا به داده‌های تنها یک مرکز افکارسنجی، تصمیم بر این شد که صرفاً حوزه‌های مذکور آن هم در بخش‌هایی محدود مورد بررسی قرار گیرند.